

СТАРЕЦ ЈОСИФ: ПОУКИ

извадок од книгата *Elder Joseph the Hesychast*,
од Старец Јосиф Ватопедски

За познанието на Божјата волја

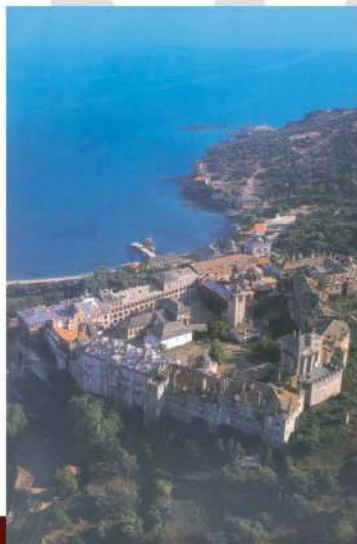
Нашиот живот со Старецот имаше одлики попрво на детство отколку на зрело доба. Вниманието главно ни беше насочено кон монашкото предание, и ние се трудевме колку што можевме повеќе да го исполнуваме типикот. Она што навистина ни недостасуваше беше способноста за распознавање на духовните состојби, својствена за оние што имаат опит и дар на расудување, и заради тоа од нас беше скриена - во својата длабочина, ширина и висина - духовната величина на Старецот. Но, можеби, тоа што учениците го откриваат својот наставник тогаш кога *тој се одзема од нив* (сп. Лука 24, 31) е вообичаена и неизбежна појава? Старецот неуморно се трудеше да ни предава делче од духовното, и неговите напори не беа бесплодни, зашто *на мудриот очите му се во главата негова* (Екл. 2, 14). А, сепак, вистина е дека *сè има свое време, и секоја работа под небото има свое време* (Екл. 3, 1).

Веќе на зрела возраст, кога Старецот веќе не беше со нас, ние ја достигнавме длабочината на неговото слово и дела до најситни детали, а додека тој беше жив тие на нашата неопитност ѝ се чинеа бесмислени загатки. Со сите свои бедни сили се трудевме да пројавуваме послушание и да не го натажуваме Старецот, меѓутоа многу ретко ја сфаќавме смислата и главната цел на духовниот закон, во кој со толку ревност нè поучуваше. Нема одново да се навраќам на подробности од неговата биографија, но ќе дадам неколку појаснувања во врска со веќе спомнатиот духовен закон, кој владее над луѓето.

Ние забележавме дека Старецот никогаш ништо не прави без претходно да се помоли. Кога ќе го прашавме нешто во врска со иднината или со наредниот ден, тој ќе речеше дека ќе ни одговори другиот ден. Ова го правеше со цел на одговорот да му претходи молитвата.

Нашите желби беа насочени кон познанието на божествената волја. Навистина, на кој начин може човек да ја распознае? Старецот ни велеше: „Деца, ме прашувате ли за она што е основа на сè друго?“ Ние, пак, настојувавме со уште поголема љубопитност: „Ама, Старче, зарем Божјата волја не е позната во општи црти преку Светото Писмо и преку севкупното божествено откровение? Нели сме ние монаси и во нашиот живот сè се одвива според востановен ред. Тогаш за што друго би можеле да прашуваме?“ Старецот на тоа одговараше: „Да ви даде Бог *разум во сè* (2 Тим. 2, 7).“ Преподобен Нил Калабриски се молел да му биде дадено да „мисли и говори согласно божествената волја“. Општо кажано, добрите дела и исполнувањето на сите останати заповеди се Божја волја, но конкретните детали, што ја определуваат остануваат непознати. *Зашто, кој го позна умот Господов?* (Рим. 11, 34). И уште: *Твоите судови се голема бездна* (Пс. 35, 6). Божествената волја се разликува во зависност не само од времето туку и од местото, луѓето, предметите, исто како и од квантитетот, начинот на дејството и околностите. И само ли од тоа? Самиот човек, менувајќи ја својата внатрешна настроеност, многу ја менува и Божјата одлука. И така не е доволно да се знае општото изразување на Божјата волја, туку треба да се знае конкретната пресуда за даденото прашање - да или не -

само тогаш е загарантиран успехот. Главна цел на божествената волја е изразувањето и пројавувањето на љубовта Божја, зашто движечка сила на сите наши дела е токму полнотата на Неговата љубов. Ако *живееме ли, умираме ли – Господови сме* (Рим. 14, 8), како што вели светиот апостол Павле, тогаш истото се однесува и на волјата по која трагаме. Колку и да ни се чини дека таа е наша сопствена волја или волја на некој од луѓето околу нас, центар на нејзината гравитација е Божествената Личност, со Чија сила ние *живееме, се движиме и постоиме* (сп. Дела 17, 28). Се сеќавате ли на Господовата молитва во Гетсиманската градина: „Ако е можно нека Ме одмине... но, не како Јас што сакам, туку како Ти“ (Мат. 26, 39)? Секоја пројава на послушание кон волјата Божја во чија основа не е љубовта кон Него ризикува да остане обично човечко дело, или, поточно, човечко промашување! Доколку, според зборовите на апостол Павле, сме должни да *потчинуваме секаква мисла во послушание на Христа* (2 Кор. 10, 5), *зашто не припаѓаме само на себеси* (1 Кор. 6, 19), тогаш каков одговор ќе се јави во совеста на човекот што сака да биде послушен ако во секој одделен случај не е позната Божјата волја? Па дури и последувателниот божествен благослов и благодатта кон која се стремиме се јавуваат само при совршено послушание.

манастирот Ватопед, Света Гора

„Значи, ако сакате да ја откриете Божјата волја, откажете се сосема од својата сопствена волја заедно со секоја друга мисла или план, и со големо смирение испросете го бараното знаење во молитва. Тогаш сè што ќе ви се обликува во срцето или она што ќе ви легне на срце правете го, и ова ќе биде по Бога. А оние што имаат поголема смелост и навика да се молат за ова, уште појасно го слушаат во својата душа божествениот одговор и стануваат повнимателни во својот живот, трудејќи се ништо да не прават без божествено известување.“

„Постои и друг начин да се спознае Божјата волја, кој Црквата вообичаено го употребува, а тоа е совет преку духовните отци или исповедниците. Големiot благослов на послушанието што благодатно ги осенува оние коишто го ценат, за тие луѓе станува средство за познание на ним непознатите нешта, покров и сила за исполнување на советот или заповедта, бидејќи Бог на послушните им се открива како добар Отец. Совршенството на послушанието, кое во себе ја содржи полнотата на сите добродетели, ги вподобува послушниците на Синот Божји, Кој беше *послушен дури до смрт, и тоа смрт на крст* (Фил. 2, 8). И како што на Исус Му е дадена *секоја власт* (Мат. 28, 18) и сето благоволение на Отецот, така и на послушниците им се дава известување за божествената волја како и благодат, која им помага да ја исполнат успешно и во целост.“

„Оние што прашуваат духовни луѓе со цел да ја откријат божествената волја треба да го знаат следново: Божјата волја не се открива магиски, ниту пак е релативна, зашто не може да се смести во тесните рамки на човечката логика. Во Својата неизмерна добрина, Бог ѝ снисходи на човечката слабост и му дава на човекот јасно известување. Но, човекот мора прво да Му верува безусловно а потоа и да се смирува копнеејќи ненаситно по познанието на волјата Божја и ревнувајќи во нејзиното исполнување. Затоа човекот го прима со вера и благодарност првиот збор на духовниот отец кому му се обратил за совет. Но доколку овие услови не се исполнети, односно верата, послушанието и смирението не му содејствуваат на човекот - а знак за тоа е кога некој противречи, препрашува или, што е најлошо, бара мислење од други духовници - тогаш Божјата волја се крие од него како сонцето зад облак. Оваа е чувствителна работа и бара големо внимание. Ава Марко вели: 'Човек му дава совет на ближниот по мера на своето знаење; Бог, пак, дејствува во оној што слуша по мера на неговата вера'. Суштински предуслов во барањето на божествената волја е оној што ја бара да покаже спремност да го прими нејзиното откровение, зашто, како што порано веќе реков, божествената волја, која надминува сè, не се содржи на некој магиски начин во какви било положби, места или средства, туку им се открива само на оние што се достоини за ваквото божествено снисходење.“

врвот на Света Гора

СТАРЕЦ ЈОС

Сега си спомнувам што се случуваше со нас кога го молевме Старецот да ни ја соопшти Божјата волја. Опитот веднаш нè научи без противречење да го примаме неговото прво слово како безусловна вистина. И навистина, сè се случуваше на најдобар начин, дури и кога од човечка гледна точка нештата изгледаа бесмислени. Знаевме дека ако противречиме на кој било начин, давајќи благовидни изговори во поддршка на сопственото мислење, тогаш Старецот ќе отстапеше со зборовите: „Правете како што знаете“. Меѓутоа, на тој начин таинствената сила и покровот на успехот ќе беа изгубени за нас. Следствено, 'првото слово' на духовниот отец, примено со вера и послушание, ја изразува божествената волја. Во својата поопшта форма, оваа тема е уште посложена и позагадочна, зашто, како што знаеме, божествената волја не им е секогаш позната дури ни на совршените, особено кога некој сака да ја открие во рамките на временската ограниченост. Од друга страна, потешкотијата може да произлезе од состојбата на човекот што поставил прашање, доколку тој не се ослободил во доволна мерка од острастените склоности и желби, така што дејствува и донесува одлуки под нивно влијание. Во такви случаи е неопходно трпение.

Јас лично чув од човек духовен и целосно достоин за доверба дека тој побарал од Бога да му ја открие Својата волја во врска со еден проблем од неговиот личен живот и го добил одговорот дури после четириесет и две години! На ова јас, мрзеливиот, се стаписав и му се восхитував на неговото железно трпение.

Нашиот главен заклучок е дека познанието на божествената волја претставува едно од најделикатните и најсложени прашања во нашиот живот. Ова особено се однесува на оние што се трудат да ја дознаат со посредство на молитва - иако ова е потребно, според Господовите зборови: „Чукајте, барајте, просете и ќе ви се даде“ (в. Мат. 7, 7) - на ова сепак треба да му претходи трпение, искушенија и опит за да се отстранат страстите и човековата сопствена волја, од кои се гнаси неизмерната тенкосетност и чувствителност на божествената благодат. Но, како и да е, без оглед на тоа дали познанието на божествената волја е тешко или бара трпение, неопходна е постојаност во молитвата, која е нашето единствено средство за општење со Бога, од Кого и можеме да ја дознаеме Неговата божествена волја.

Старец Јосиф:
ПОУКИ

